

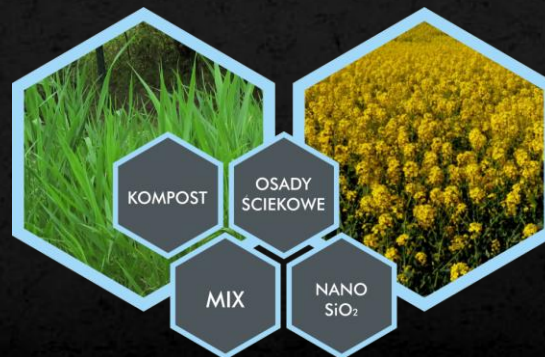

Efektywność energetyczna procesu fitoremediacji wspomaganego użyciem roślin energetycznych: *B. napus* L. i *P. arundinacea* L.

Dr Dariusz Włóka

Dr Marzena Smol

Prof. Dr hab. Inż.. Małgorzata Kacprzak

Problem degradacji i dewastacji gleby

Stan środowiska glebowego

- Obecnie w Polsce 63 tys. ha gruntów wymaga remediacji
- Niestety jedynie niewielki odsetek tego terenu aktywnie poddawany jest remediacji (2% cele rolnicze; 0,7% cele leśne)

Przyczyny degradacji gleby

- Niezrównoważone rolnictwo
- Przemysł ciężki
- Sektor transportu
- Energetyka (paliwa kopalne)
- Niewłaściwa gospodarka odpadami

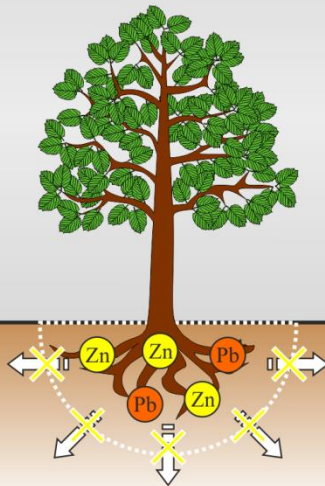
Biologiczne metody oczyszczania gleby

- Biologiczne metody oczyszczania gleby polegają na wykorzystaniu naturalnego potencjału mikroorganizmów lub roślin do poboru, akumulacji bądź rozkładu zanieczyszczeń

Bioremediacja

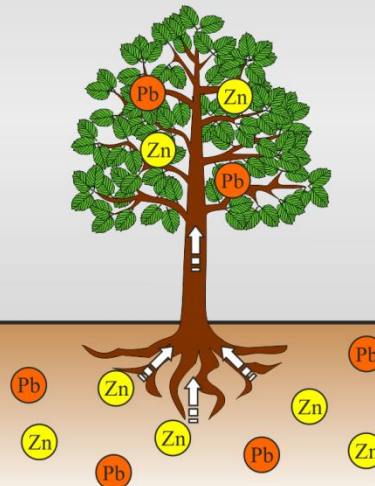
Fitoremediacja

Fitostabilizacja

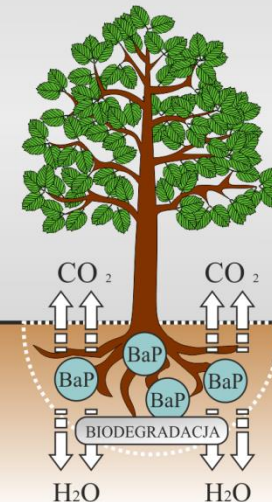
Immobilizacja zanieczyszczeń w obrębie oddziaływania struktury korzeniowej (obszar ryzosfery).

Fitoekstrakcja

Translokacja oraz akumulacja cząstek zanieczyszczeń w tkankach i organach roślin.

Ryzodegradacja

Indukcja mikrobiologicznych procesów dekompozycji zanieczyszczeń. Proces realizowany z udziałem mikroflory w strefie ryzosferowej.

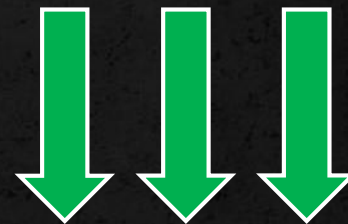
Zastosowanie roślin energetycznych w fitoremediacji

Koncepcja opiera się na wprowadzeniu roślin energetycznych do układu remediacyjnego pozwalających na intensyfikację procesu oczyszczania środowiska oraz pozyskanie alternatywnej formy paliwa (Biomasa, nasiona, owoce).

Rośliny energetyczne

Pozyskanie surowców energetycznych oraz poprawa ekonomii procesu

Korzyść ekonomiczna

Korzyść środowiskowa

CEL I ZAKRES EKSPERYMENTU

Cel eksperymentu

- Celem badań była ocena efektywności energetycznej metody fitoremediacji, wspieranej uprawą roślin energetycznych. Prace skoncentrowane zostały na identyfikacji kosztów i zysków energetycznych ponoszonych i uzyskanych w trakcie 3 letnich badań polowych.

Zakres eksperymentu

- Przygotowanie 3 letnich badań polowych z użyciem 2 gatunków roślin energetycznych: *P. arundinacea* L. oraz *B. napus* L.
- Ocena efektywności procesu fitoremediacji
- Ocena efektywności energetycznej procesu oparta na wyznaczeniu bilansu energetycznego (koszt/zysk)

METODYKA BADAŃ

Schemat eksperymentu

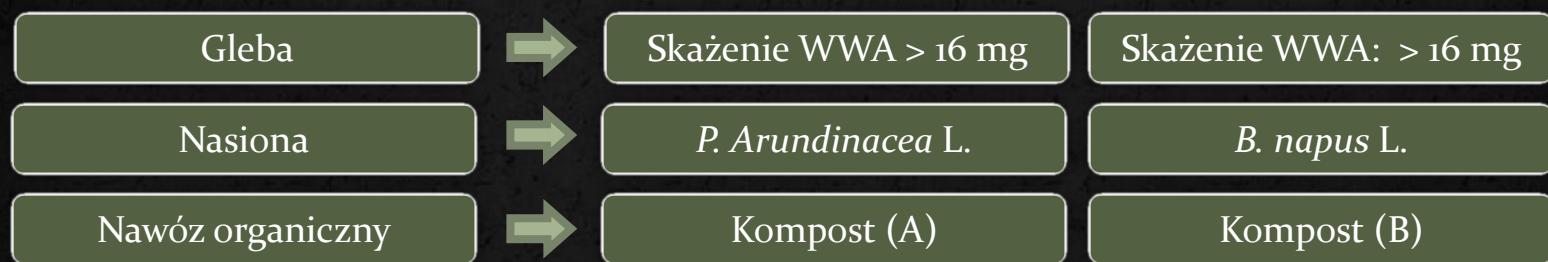

MATERIAŁY

Miejsce badań

- Badania prowadzone były na rzeczywistym terenie podlegającym zabiegom remediacyjnym. Obszar rolniczy, skażony w efekcie realizacji prac konstrukcyjnych – remont i budowa drogi szybkiego ruchu. Obszar po wstępnej ocenie skierowany został do remediacji.

Materiały

P CS – 3 poletka (9m³) – Kontrola dla *P. arundinacea* L.

P F – 3 poletka (9m³) – obszar nawożony kompostem, uprawa *P. arundinacea* L.

B CS – 3 poletka (9m³) – Kontrola dla *B. napus* L.

B F – 3 poletka (9m³) – obszar nawożony kompostem, uprawa *B. napus* L.

MATERIAŁY c.d.

CS – Próba kontrolna (Gleba)

F – Nawóz organiczny (Kompost)

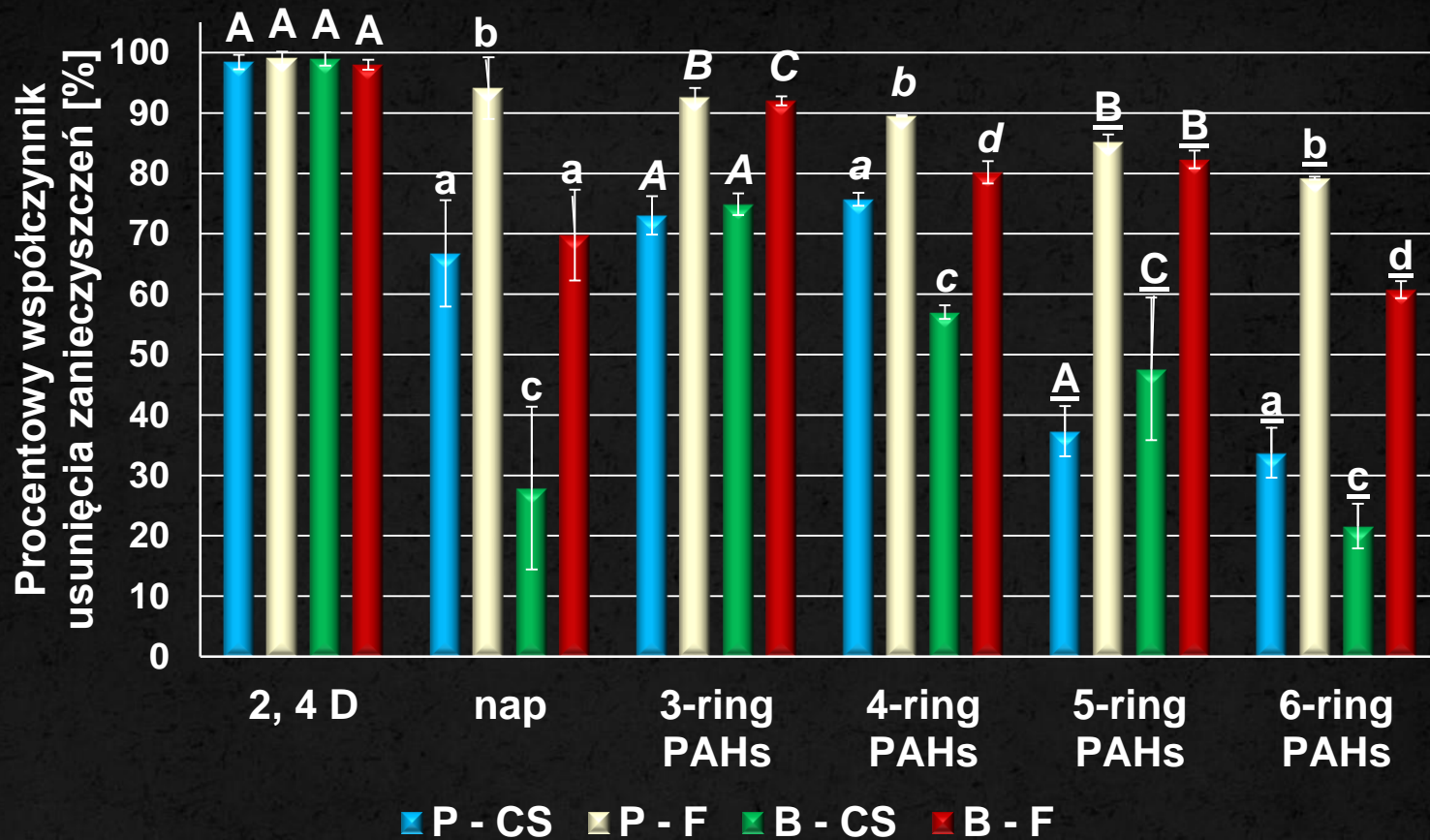
P – *Phalaris arundinacea* L.

B – *Brassica napus* L.

Parametr	P CS	P F	Kompost A	B CS	B F	Kompost B
Sucha masa [%]	91.24 ± 1.12	90.28 ± 0.50	45.22 ± 1.05	92.14 ± 1.20	91.89 ± 0.10	48.10 ± 1.10
LOI [%]	5.14 ± 0.52	3.98 ± 0.20	84.22 ± 0.82	5.20 ± 0.46	4.46 ± 0.22	82.43 ± 0.42
pH (H ₂ O)	6.89 ± 0.10	6.88 ± 0.05	6.92 ± 0.05	6.79 ± 0.15	6.82 ± 0.02	6.92 ± 0.10
pH (KCl)	6.34 ± 0.05	6.30 ± 0.05	6.58 ± 0.10	6.40 ± 0.10	6.42 ± 0.08	6.48 ± 0.10
CEC [cmol(+) kg ⁻¹]	45.22 ± 1.10	39.54 ± 1.10	-	46.10 ± 1.12	42.09 ± 0.92	-
C [g kg ⁻¹ d.m.]	115.28 ± 5.37	99.51 ± 2.65	276.20 ± 8.21	120.08 ± 4.22	100.22 ± 1.10	240.10 ± 7.10
N [g kg ⁻¹ d.m.]	4.18 ± 0.22	3.82 ± 0.12	39.11 ± 2.82	3.98 ± 0.12	4.24 ± 0.14	42.81 ± 3.20
P [g kg ⁻¹ d.m.]	0.62 ± 0.18	0.70 ± 0.10	3.28 ± 0.10	0.78 ± 0.20	0.64 ± 0.02	4.86 ± 0.10
Cd [mg kg ⁻¹ d.m.]	1.04 ± 0.12	0.98 ± 0.12	0.24 ± 0.10	1.10 ± 0.02	0.92 ± 0.31	0.64 ± 0.18
Cr [mg kg ⁻¹ d.m.]	12.57 ± 0.08	9.59 ± 0.14	11.24 ± 0.41	12.05 ± 0.18	9.24 ± 0.08	12.14 ± 0.21
Ni [mg kg ⁻¹ d.m.]	0.82 ± 0.06	0.48 ± 0.15	0.08 ± 0.05	0.28 ± 0.16	0.08 ± 0.05	0.28 ± 0.07
Pb [mg kg ⁻¹ d.m.]	12.14 ± 0.20	9.20 ± 0.08	4.05 ± 0.18	10.42 ± 0.22	10.72 ± 0.05	2.27 ± 0.28

ANALIZA PRZYPADKU - Efektywność procesu

CS - Próba kontrolna (Gleba)
F - Nawóz organiczny (Kompost)
P - *Phalaris arundinacea* L.
B - *Brassica napus* L.

ANALIZA PRZYPADKU - Przyrost biomasy

Tabela przedstawia wyniki pomiarów wielkości plonu uzyskiwanego podczas realizacji procesu fitoremediacji

Parameter	Biomasa [Mg ha ⁻¹]				Nasiona [Mg ha ⁻¹]	
	P - CS	P - F	B - CS	B - F	B - CS	B - F
1 st sezon	0.995 _{± 0.005}	2.626 _{± 0.012}	0.012 _{± 0.001}	0.625 _{± 0.001}	0.001 _{± 0.001}	0.010 _{± 0.002}
2 nd sezon	2.188 _{± 0.011}	6.173 _{± 0.008}	0.174 _{± 0.001}	0.866 _{± 0.005}	0.015 _{± 0.001}	0.064 _{± 0.001}
3 rd sezon	4.512 _{± 0.005}	7.922 _{± 0.011}	0.500 _{± 0.002}	1.123 _{± 0.004}	0.054 _{± 0.002}	0.205 _{± 0.003}

CS – Próba kontrolna (Gleba)
F – Nawóz organiczny (Kompost)
P – *Phalaris arundinacea* L.
B – *Brassica napus* L.

ANALIZA PRZYPADKU - Parametry wykorzystane przy ocenie

Parametry wykorzystane do oceny bilansu energetycznego procesu fitoremediacji

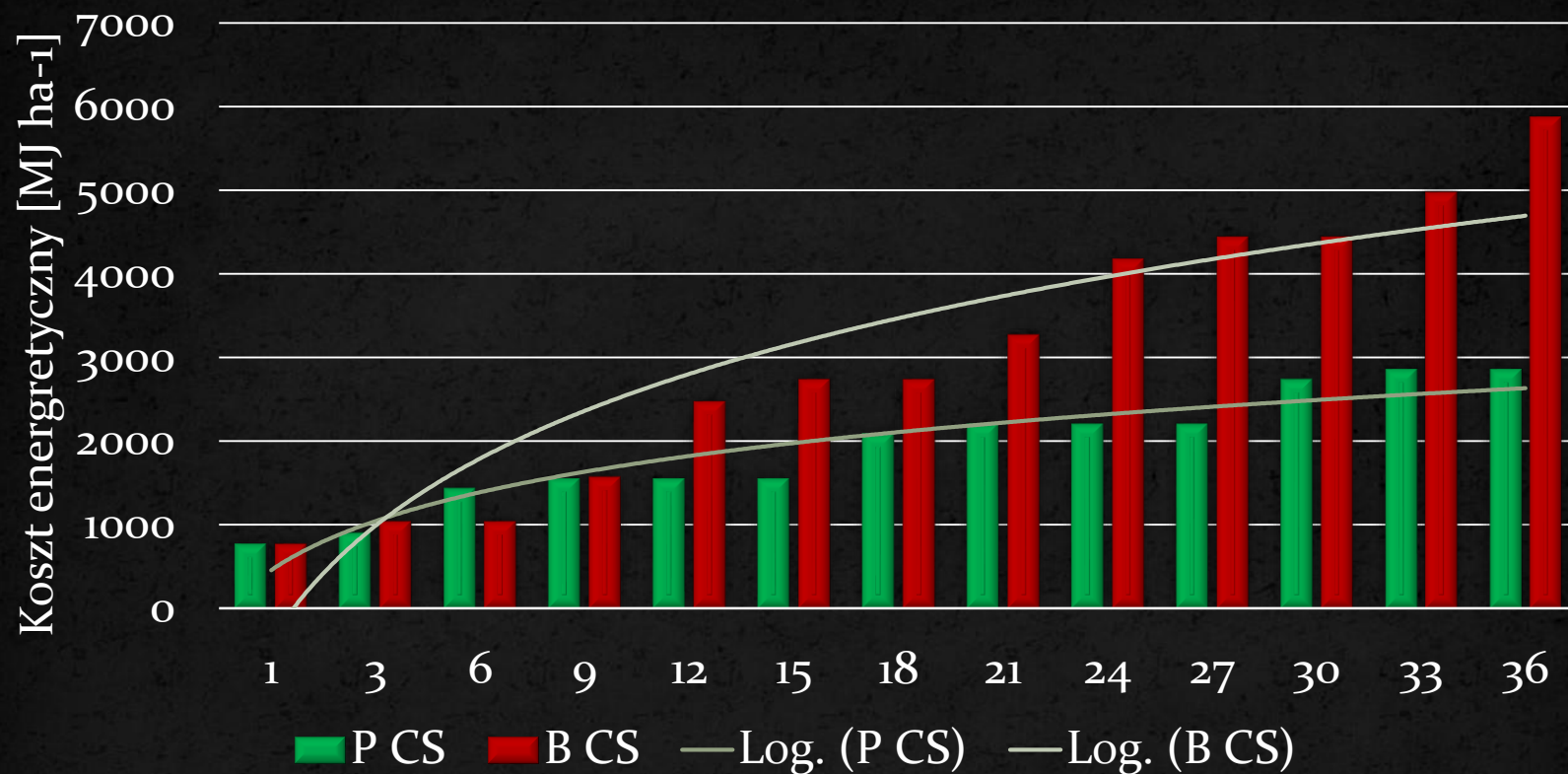
Koszt energetyczny (zużycie paliwa)		
Parametr	Średnie zużycie paliwa [l ha ⁻¹]	Wartość energetyczna [MJ ha ⁻¹]
Prace agrotechniczne	20.30	783.58
Nawożenie	3.40	131.24
Wysiew	3.10	119.66
Zbiory plonów	13.80	532.68
Transport (10 km)	0.31	119.66

Koszt energetyczny (materiałowy)		
Parametr	Podstawowa jednostka [kg ha ⁻¹]	Wartość energetyczna [MJ ha ⁻¹]
Nasiona <i>P. arundinacea</i> L.	0.75	9.07
Nasiona <i>B. napus</i> L.	3.75	144.86
Kompost	5700	15619.25

Zysk energetyczny (Przewidywany)		
Parameter	Podstawowa jednostka [kg]	Wartość energetyczna [MJ kg]
Biomasa <i>P. arundinacea</i> L.	1	14.68 ± 0.22
Biomasa <i>B. napus</i> L.	1	18.69 ± 0.05
Nasiona <i>B. napus</i> L.	1	38.63 ± 0.96

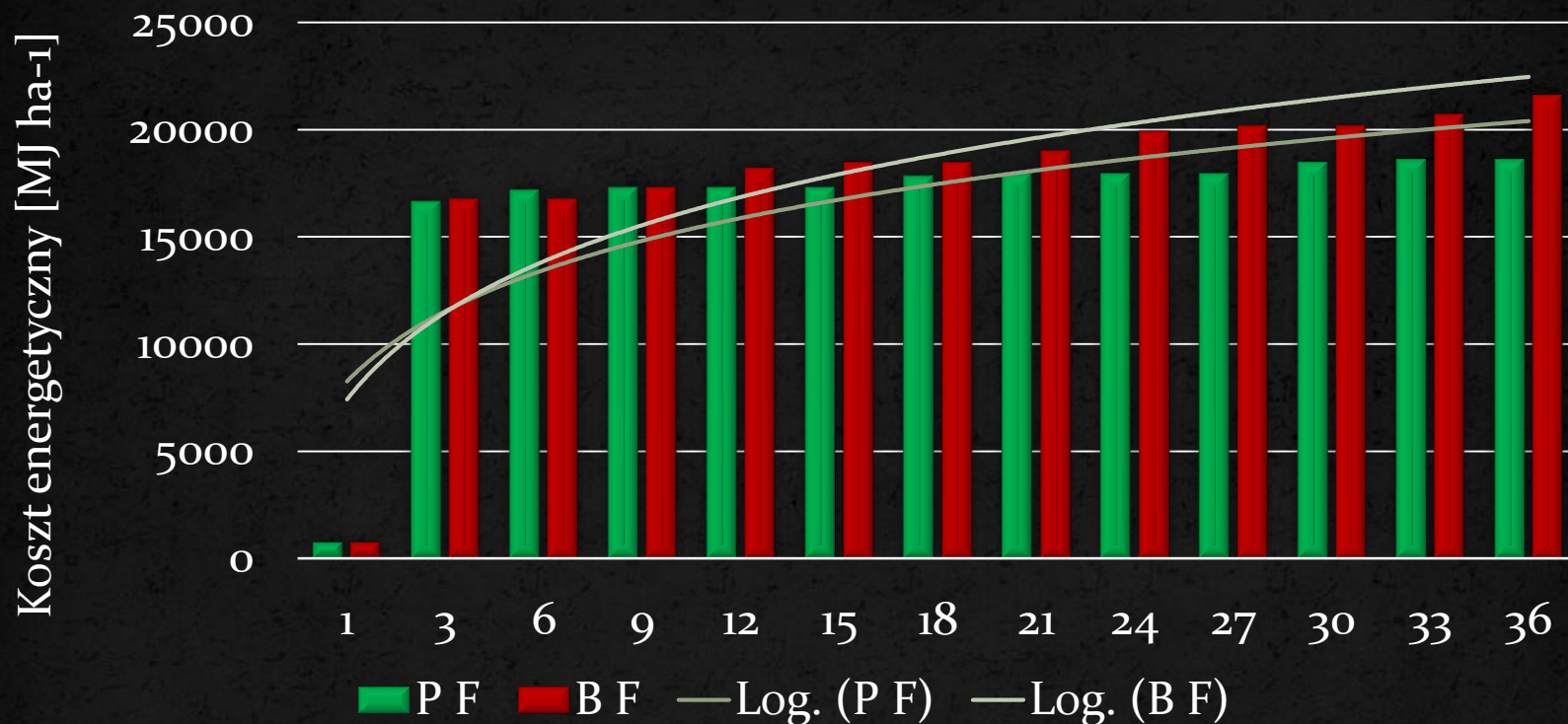
ANALIZA PRZYPADKU – Poziom zużycia energii

CS – Próba kontrolna (Gleba)
F – Nawóz organiczny (Kompost)
P – *Phalaris arundinacea* L.
B – *Brassica napus* L.

ANALIZA PRZYPADKU – Poziom zużycia energii

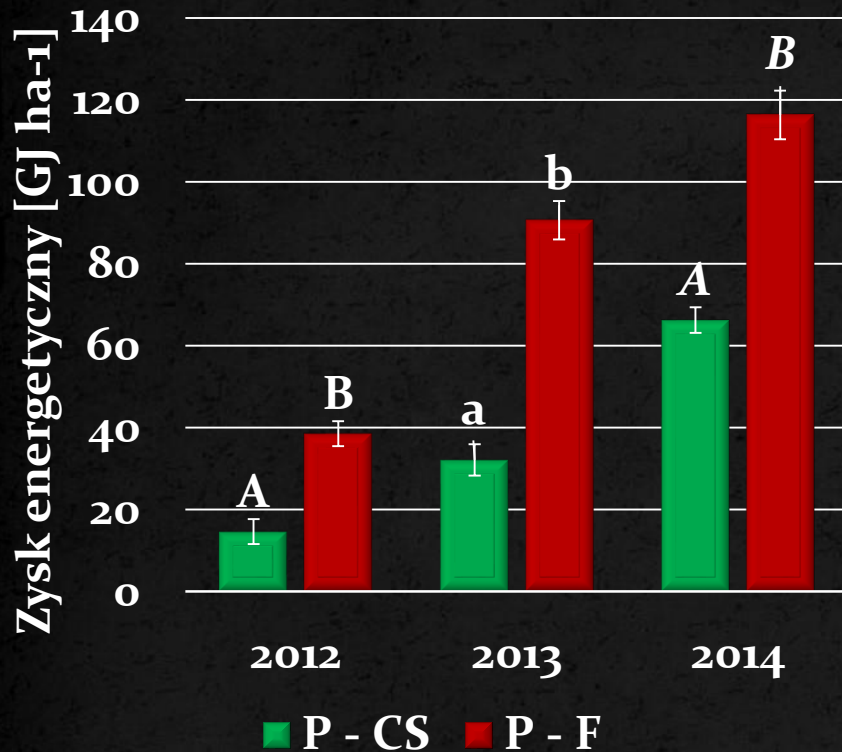
B

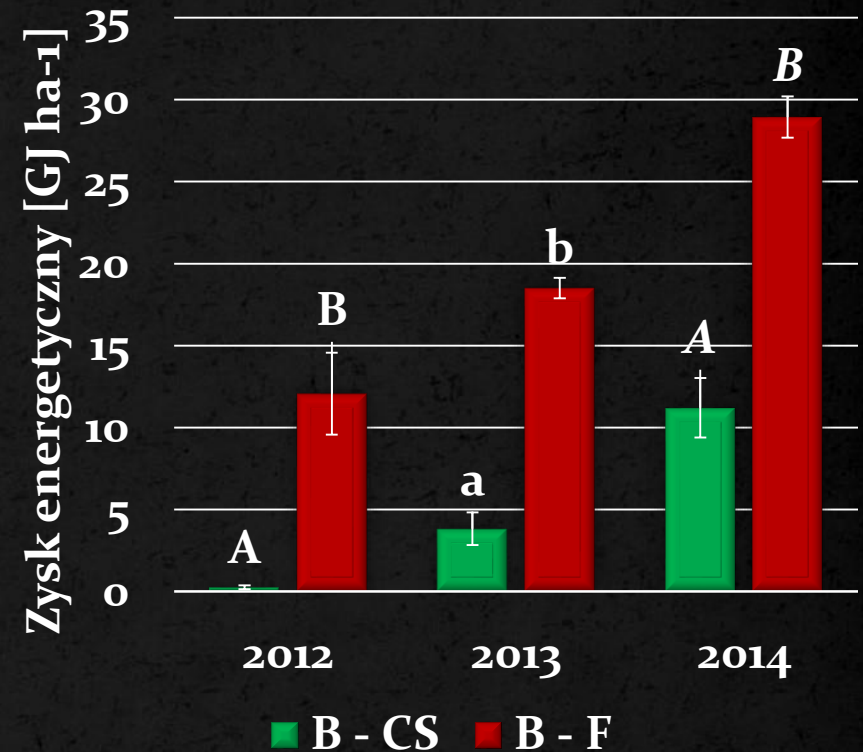
CS - Próba kontrolna (Gleba)
F - Nawóz organiczny (Kompost)
P - *Phalaris arundinacea* L.
B - *Brassica napus* L.

ANALIZA PRZYPADKU – Korzyść energetyczna

Phalaris arundinacea L.

Brassica napus L.

CS - Próba kontrolna (Gleba)
F - Nawóz organiczny (Kompost)
P - *Phalaris arundinacea* L.
B - *Brassica napus* L.

BILANS ENERGETYCZNY PROCESU

Próba	Koszt energetyczny [GJ ha ⁻¹]	Bilans energetyczny [GJ ha ⁻¹]	Energy balance [GJ ha ⁻¹]	Ekwiwalent węgla kamiennego [Mg]
P CS – 1 sezon	1.68	14.61	12.92	0.73
P CS – 2 sezon	2.34	46.74	44.40	2.50
P CS – 3 sezon	2.99	112.98	109.99	6.19
P F – 1 sezon	17.32	38.55	21.23	1.19
P F – 2 sezon	17.97	129.18	111.21	6.25
P F – 3 sezon	18.62	245.48	226.86	12.76
B CS – 1 sezon	1.58	0.26	-1.33	0
B CS – 2 sezon	3.28	4.08	0.80	0.04
B CS – 3 sezon	5.88	15.29	9.41	0.53
B F – 1 sezon	17.33	12.06	-5.27	0
B F – 2 sezon	19.03	30.57	11.53	0.65
B F – 3 sezon	21.64	59.51	37.87	2.13

PODSUMOWANIE

WYNIKI UZYSKANE PODCZAS REALIZACJI EKSPERYMENTU POZWALAJĄ NA WYSUNIĘCIE NASTĘPUJĄCYCH WNIOSKÓW:

- **Technologia fitoremediacji, wspomagana użyciem roślin energetycznych może być dodatnim energetycznie procesem**
- **W celu uzyskania najkorzystniejszych efektów należy prowadzić dodatkowe zabiegi agrotechniczne oraz stosować dedykowaną strategię nawożenia**
- **Szerokie rozpowszechnienie metod o opisywanej charakterystyce może przyczynić się do zwiększenia udziału energii pozyskiwanej ze źródeł odnawialnych**

Instytut Gospodarki
Surowcami Mineralnymi
i Energią
Polskiej Akademii Nauk

DZIĘKUJEMY ZA UWAGĘ

www.researchgate.net/profile/Dariusz_Wtoka
www.technabio.com

Instytut Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią
Polska Akademia Nauk

KONTAKT

dwloka@min-pan.krakow.pl